

OKSANA ZABUŽKO

Ukraina seksi väliuuringud

Ukraina keelest tõlkinud Veronika Einberg

Tõlgitud väljaandest:

Оксана Забужко

Польові дослідження з українського сексу

Київ, Комора, 2019

**УКРАЇНСЬКИЙ
ІНСТИТУТ
//ІІІКНИГИ**

Raamat ilmub Ukraina Raamatuinstituudi tõlkeprogrammi Translate Ukraine toetusel.

This book has been published with the support of the Translate Ukraine Translation Program.

Toimetanud Lauri Eesmaa

Korrektuuri lugenud Triinu Tamm

Kujundanud Maris Kaskmann

Küljendanud Astrid Värv

© Oksana Zabuzhko, 1996

Tõlkeõigusi vahendas Beata Stasinska kirjandusagentuur

© Tõlge ja järelsõna. Veronika Einberg ja Loomingu Raamatukogu, 2023

© Foto. Olena Didenko. Vikipeedia, 2021

Kolleegium

Toomas Haug, Tiit Hennoste, Maarja Kangro, Lauri Kitsnik, Hasso Krull,

Maria-Kristiina Lotman, Ilona Martson, Mati Sirkel, Elle-Mari Talivee,

Marek Tamm, Jaak Tomberg, Udo Uibo

Toimetus

Harju 1, 10146 Tallinn

Tel: 627 6425

E-post: LR@loominguraamatukogu.ee

Trükkinud Tallinna Raamatutrükikoda

ISSN 1406-0515

ISBN 978-9916-713-60-0 (trükis)

ISBN 978-9916-713-61-7 (epub)

Mitte täna, ütleb ta endale. Mitte täna, mitte veel. Köögis – tillukeses kööginurgas (külmik, elektripliit, kapid lohakalt ette pandud ustega, mis niipea, kui selja keerad, vajuvad jõuetu kääksuga lahti nagu enam-mitte-isevalitseja lõug, ja kõik see on eraldatud parajalt madala laudadest vaheseinaga, umbes nagu baariletiga, mille peale võib otse sellest väikesest sulust tõsta tupp – muidugi, miks mitte! – no kas või hommikukohvi, või lõunaks praekana, nagu telereklaamides: pealt kuldne praetud kanapoeg, küpsetest mahladest särisev, kelmikalt krõnksus koibadega lihavatel salatilehtedel, paistab alati õnnelikum kui elus kanapoeg, suisa kiirgab jumekat vaimustust peatselt ärasöömisest – niisamuti võib serveerida mingit džussi või džinnitoonikut kõrgetes punnakates klaasides, koos jääga, ja kui kuubikuid panna, siis kolksuvad need naljakalt, või ka ilma jääta, ühesõnaga lugematu hulk võimalusi, tarvis vaid seda, et keegi istuks teisel pool seda kuradima tara, kuhu on vist sipelgad siginenud, sest aeg-ajalt roomab mööda lauda miski, mis hügieenilises Ameerika kodus ei tohiks tepp mitte roomata, nagu ka mitte-Ameerika kodus – et istuks see, kellele sa võiksid kõike seda head ja paremat särava kaanetüdruku-naeratusega köögist ette tõsta, ent kuna seal keegi ei istunud ega kavatsenudki istuda, siis söandasid sa tekitada letile kahest süütust lillepotist improviseeritud talveaia – kolm nädalat tagasi, kui sa siia sisse kolisid, olid need: lopsakas tumeroheline kuhelik oranžide õitega – üks, ja tihe kee läikivatest plastisarnastest punastest pungadest kõrgete varte otsas, peenelt kitsenevate lehtedega – kaks; nüüd näevad mõlemad potitaimed välja nii, nagu oleks neid kõik need kolm nädalat päevast päeva väävelhappega kastetud: lopsaka kuheliku asemel on lontis kõrvadena längakil mõned ebaühtlaselt kõrbenud servadega koltunud lehed, varasemad pringid punased helmed meenutavad üha rohkem kuivatatud kibuvitsamarju, mis on miskipärast ruugete vitste otsa torgatud; kõige naljakam on see, et sina ei olnud neid ju unustanud, kastsid oma „talveaia“, hoolitsesid selle eest, nagu Voltaire on õpetanud, eks ikka, sa

tahtsid midagi elavat sellesse koju, mis oli järjekordne ajutiste kodude lõputus reas ja kus kõikide varasemate üüriliste mustus oli niiviisi igasse prakku tunginud, et sa enam ei üritanudki seda välja pesta, kuid alatud Ameerika maltsad andsid alla su depressioonile, mis nende nelja seina vahel muudkui laagerdus, võtsid kätte ja surid ära, kasta või ära kasta, aga sina tahad veel inimesi enda ligi hoida!) – niisiis, köögis tilgub vesi mõnitava lolli mulinaga kraanikaussi, ja seda heli ei anna millegagi summutada, isegi kasseti ei saa mängima panna, sest kaasaskantav makiront on ka miskipärast rivist väljas. Tõsi küll, akna taga, mis on kitsas nagu lahtine kapiuks ja hetkel pime (rulood sa alla ei lase, kuna vastas on nagunii lausein), piniseb veel sääsevõrgu taga tüütult nagu kauge telefonihelin nähtamatu rohutirts, kes on ilmselt sinna kinni jäänud – niisama tüütult piniseb ka see mõte, võib-olla ainult see pini-sebki: aga miks mitte nüüd?... mitte juba?... mida oodata?...

Loogiliselt võttes ei midagi. Mitte kui midagi.

Pool pakki rahusteid pluss žilett, ja vabandage ebaõnnestunud debüüdi pärast. Püüdsin siiralt, kõigest väest, ent kuna persetki välja ei tulnud, siis oleks ausam kaardid korruga lauale lüüa – ei ole minust praegu mängurit, edasi läheb veel sitemaks: miskit ei terenda ja jõud pole enam see, *nje deevotška*.

Ja ikkagi – ei, mitte täna.

Ootaks veel. Vaataks selle filmi lõpuni. Erinevalt neist siinsetel *public channel* itel näidatud filmidest, kus kõige pingelisematel hetkedel, jälgides tahtmatu külmajudinaga, kuidas kangelane kihutab läbi tühja tunneli, kus kohe-kohe kargab nurga tagant kallale mõni jube jõletis, taipad järsku – ah sa mait! –, et kõik peab ju ikkagi hästi lõppema – veel paar-kolm minutit, madin, külakuhi, põrandal veeremised, lõpuks jõletis röögatab ilgelt ja pudeneb imeväel põrmuks ning mehine, vaid pisut räsitud ja põlengusuitsu mähkunud kangelane tõmbab raskelt hinge ja surub rinnale päästetud Sharon Stone'i, või siis selle teise kaunitari, tumeda peaga, mistand oligi – ning peale tulla ähvardanud ärevus osutub hoobilt naeruväärseks: nendel Hollywoodi sägadel õnnestus sind jälle vähemalt hetkeks ära petta! – erinevalt neist ei pruugi see film, mida sa siiski ei julge kinni panna, õnnelikult lõppeda. Kinni panna oleks nagunii andestamatu sigadus. Ja rumalus. Ja lapsikus: mul on õppimata, seega kooli ei lähe. Ei, kullake („kullaterake“, parandab ta end ironiliselt: niimoodi kutsus teda mees, kellel on praegu ehk

veelgi sandim olla kui temal, kuid sellel pole enam mingit tähtsust), ära hüpata ei õnnestu: tee ikka kõik järgemööda läbi ning siis saabki selgeks, mida sa tegelikult väärt oled. *Panjaatno?*

Kirjuta sõnad maha, teen tätoka, haarab temas rämedalt ja lodevalt sõnajärje hoopis teine naine, küünik ilmselgelt platnoilike, justkui tsoonist saadud maneeridega, kes võib vajadusel ka roppustega lajatada: kui inimeseloom on tervikuna (igaüks!) üks suur vangla, siis varemalt elas see närakas temas kuskil kaugemas kambri, käis väljas haruharva, kui asi läks tõesti karmiks ja kibedaks, ja ka siis rohkem nagu näitamiseks: *S-siiber teist*, ütles ta ärritusehetkedel läbi hammaste, pead raputades ja sapise muigega ise ennast tagasi hoides, või siis pajatas sõpradele, seedides järjekordse solvangu järelmekki (solvanguid tuli viimasel ajal rohkesti!), silmad vihast kröllis: *Tahavad minust teha jooksutüdrukku – aga säh!* – näitas kätega: laku perset! – Ameerikas õppis platnoimutt vanduma inglise keeles, iseäranis hästi kukkus tal välja „Ššit!“ – lookas seljaga kassi susin, samuti põlglik „*Oo, kamoona, giv mi ö breik!*“, millega virutas ükskord sellele mehele – üldse selle mehega kargaski ühtelugu esiplaanile just see sakris nõiamoor ebatervelt läikivate silmade ja hammastega ning nähtamatu, kuid aimuva laagriminevikuga, pekstes luhtunud ootuste hapraid nõusid hoogsalt puruks, too mees päästis ta valla, kutsus kõige kaugemast kongist enda juurde – kuuldes kohe esimesel kokkupõrkel seda mehe jõhkmat vastu löugu andvat intonatsioon: „*Sa ütle mulle, mille kuradi pärast ma siia sõitsin, mul oli kodus sedasama paska sittakanti!*“, sööstis närakas talle rõõmsalt vahele lõikama, haistes temas partnerit, ainult selles nad olidki partnerid – ja enam pidama ei saanudki, läks seninägematu vabaduse tingimustes täiesti käest ära: „*Ma alustasin eile pea voolimist,*“ hakkas mees mõrra juuresolekul oma kolleegile-skulptorile rääkima ning närakas sõitis kohemaid sisse, kaotades taltsutamatus sõnapurskes haake ja nööpe: „*Muidugi, südameke, vooli endale üks pea, kulub ära!*“ – tumenenud näoga, nagu ei oleks sinna tulvanud mitte veri, vaid tint, kummar-dus mees moori kõrva juurde: „*Ära aja mul sitta keema!*“ – puhudes suitsu, naeris mõrd temas, üle pika aja millegagi rahul olles: „*Oi-oi, südameke, kus su huumorimeel on?*“ – „*Jätsin teise korterisse,*“ torras mees: jumal tänatud, tollest korterist kolisid nad välja ja õigem olnuks see pärast neid vähemalt pooleks aastaks pitseerida, kuni katkuhõng

kaob. „Jookse siis, too ära,“ irvitas nõid, „ma ootan siin.“ – „Andsin võtme ära,“ pobises mees vastu, arvates, et paneb punkti, ent võta näpust: „Võtme andsin mina ära, sinul oli duplikaat,“ pareeris mõrd: kiire, äge kaigastega vehkimine, mille käiku kõrvalseisja lihtsalt ei jõudnud jälgida; ei, öeldagu mida tahes, nad olid ikkagi paar parajaid! Aga nüüd – nüüd, mil see mõrd, manatud ja muljutud, muredega läbi immutatud, atsetooniseks põlenud, ent siiski hävimatult ellujäämisvaimuga (armuline jumal, kust sa selle saanud oled?), saanuks terve vangla etteotsa asuda, seal mingisugusegi elu jätkumise eest vastutuse võtta, jagades paremale ja vasemale käsklusi: sinna, sealt uksest ei tohi, aga see sodi jalamaid minema visata, toda nurka seal tuulutada, sinna teeme muuseumi, aga mis väärakas see siin tõllerdab ja tõinab? käi kus kurat (*südameke, vooli endale üks pea, kulub ära!*) – tõmbus narakas (sihuke näru!) selle asemel tagasi, määris end mööda mingit kaugemat seina laiali, ei ole teda näha ega kuulda, ning pärani vangla kõikides tühjaks jäänud ruumides kaigub hoopis teine hääl, hädaldav ja abitu, ristimata lapsukese hällina sarnane: tatsab ebakindlalt sammul edasi-tagasi, päta-päta-päta – ja peatub, ja peksleb vastu seina, muudkui samas kohas, iga korraga aina nõrgemalt ja nõrgemalt – ja niitsub, niitsub, niitsub vaene, mitteamastatud, rongijaama maha jäetud tüdruk, olles valmis ronima sülle igäühele, kes vaid ütleb: „Ma olen su issi“, ainult et kesse siis seda kolmekümne nelja aastasele tütarele ütleb – vaat seda tüdrukut sa iseendas ei salligi, oled teismeeast peale püüdnud hoida teda kõige kaugemas keldriurkas, ilma vee ja leivata, ja et ei liigahtakski – ent tema on suutnud kuidagimoodi ellu jääda, ja mismoodi teda nüüd vaigistada – nüüd, mil paistab, et peale tema, teise sinu, polegi kedagi jäänud?...

Plämm oled, „kullaterake“. Oeh, plämm mis plämm. Oled omadega täiesti läbi – kolmandat kuud ei raage lihastes värin, hommikul ärgates (eriti nüüd, kui ärkad üksinda) tunned esimese asjana oma kiirenenud südametegevust, mis ei taha magadeski kuidagi rahuneda, hea veel, et magad nüüd juba ilma rahustiteta ning varem öösiti piinanud hirmsad kuiva oksendamise hood tuletavad end meelde ehk vaid siis, kui pistad hambaid pestes harja liiga sügavale – lühikese öögatuskrambina, alateadvusliku rakumäluna enda nürist kuuletumisest, kohe esimesest hetkest – algul vähemalt erutav-kirglikule sosistusele, ent mõne